

Disclosure &
Barring Service

Canllaw i Rolau Llywodraethwr Ysgol a Chynghorydd Etholedig Yng Nghymru

Ymwadiad: Nid cyngor cyfreithiol yw hwn. Os oes arnoch angen help i sicrhau eich bod yn cydymffurfio â'r gyfraith, dylech siarad â chynghorydd cyfreithiol.

Llywodraethwyr Ysgol

Gan gynnwys:

- Aelod o neu glerc i gorff llywodraethu sefydliad addysgol
- Unigolyn a benodir gan gorff llywodraethu ysgol a gynhelir i wasanaethu ar bwyllgor

Y ddeddfwriaeth

Roedd y rolau hyn yn arfer cael eu cynnwys yn y diffiniad gwreiddiol o weithgaredd a reoleiddir gyda phlant, fel y'i cyflwynir yn Neddf Diogelu Grwpiau Hyglwyf (SVGA) 2006. Fodd bynnag, yn dilyn newidiadau i'r diffiniad hwn gan Ddeddf Diogelu Rhyddidau 2012, cawsant eu tynnu. Mae hyn yn golygu nad yw'r rolau'n cael eu dosbarthu mwyach fel gweithgaredd a reoleiddir ac felly nid ydynt yn gymwys i gael gwiriad rhestr waharddedig.

Diwygiwyd Rheoliadau Deddf yr Heddlu 1997 (Cofnodion Troseddol) 2002 yn 2013 i ymgorffori'r rolau hyn yn y diffiniad newydd o 'waith gyda phlant'. Roedd hyn yn ei wneud yn ofynnol i'r unigolion sy'n dal y swyddi hyn fod yn gymwys i ofyn iddynt wneud cais am wiriadau DBS lefel fanylach yn y gweithlu plant, ond heb wiriad rhestr waharddedig plant.

Math o wiriad

Mae unrhyw un sy'n dal unrhyw un o'r swyddi uchod yn gymwys i gael eu gofyn i wneud cais am wiriad DBS lefel fanylach yn y gweithlu plant, ond heb wiriad y rhestr wahardd plant.

Cynghorwyr Etholedig

Mae cynghorwyr etholedig ond yn gymwys i gael gwiriad DBS manylach yn y gweithlu plant neu oedolion heb wiriad y rhestr wahardd os cânt eu penodi'n aelod o bwyllgor neu is-bwyllgor sy'n gysylltiedig â:

- darparu gwasanaethau ar gyfer plant sy'n ymwneud ag addysg neu wasanaethau cymdeithasol;
- darparu gwasanaethau ar gyfer oedolion sy'n ymwneud â gwasanaethau cymdeithasol, fel yr eglurir isod,

Os yw'r cynghorydd yn aelod penodedig o un o'r mathau hyn o bwyllgor, byddai angen i'r maes 'Swydd y Gwneir Cais Amdani' ar ffurflen gais DBS adlewyrchu hyn, yn hytrach na nodi bod yr ymgeisydd yn gynghorydd etholedig.

=====

Gall cynghorwyr etholedig nad ydynt yn aelodau o'r pwyllgorau hyn ddim ond gwneud cais am wiriad sylfaenol iddynt hwy eu hunain. Mae hyn oherwydd nad yw'r rôl wedi'i henwi yn Neddf Adsefydlu Troseddwyr 1974 (Eithriadau) 1975 nac wedi'i chynnwys yn Rheoliadau Deddf yr Heddlu 1997 (Cofnodion Troseddol) 2002.

=====

Aelodau'r Pwyllgor/is-bwyllgor

Gall unigolion sy'n cael eu penodi'n aelodau o bwyllroau ac is-bwyllgorau awdurdod lleol fod yn gymwys i ofyn iddynt wneud cais am wiriad DBS lefel fanylach yn y gweithlu plant ac/ neu oedolion, yn dibynnu ar ba rai o'r grwpiau mae'r pwyllgor yn ymwneud â hwy. Nid oes cymhwysedd ar gyfer gwiriad yn ôl y rhestrau gwaharddedig plant neu oedolion o dan yr amgylchiadau hyn.

Y ddeddfwriaeth:

Roedd y rolau hyn yn arfer cael eu cynnwys yn y diffiniad gwreiddiol o weithgaredd a reoleiddir gyda phlant ac oedolion, fel y'i cyflwynir yn y Ddeddf Diogelu Grwpiau Hyglwyf (SVGA) 2006. Fodd bynnag, yn dilyn newidiadau i'r diffiniad hwn gan Ddeddf Diogelu Rhyddidau 2012, cawsant eu tynnu. Mae hyn yn golygu nad yw'r rolau'n cael eu hystyried bellach fel gweithgaredd a reoleiddir ac felly nid ydynt yn gymwys i gael gwiriad y rhestr wahardd.

Diwygiwyd Rheoliadau Deddf yr Heddlu 1997 (Cofnodion Troseddol) 2002 yn 2013 i ymgorffori'r rolau hyn yn y diffiniadau newydd o 'waith gyda phlant' a 'gwaith gydag oedolion'. Roedd hyn yn ei wneud yn ofynnol i'r unigolion sy'n dal y swyddi hyn fod yn gymwys i ofyn iddynt wneud cais am wiriadau DBS lefel fanylach yn y gweithlu plant neu oedolion, ond heb wiriadau perthnasol y rhestrau gwahardd.

Math o wiriad

Gall aelodau pwyllgorau ac is-bwyllgorau fod yn gymwys i ofyn iddynt wneud cais am wiriad DBS lefel fanylach yn y gweithlu **plant** os:

- mae'r awdurdod lleol yn cyflawni unrhyw swyddogaethau addysg, neu swyddogaethau gwasanaethau cymdeithasol **ac**
- mae'r pwyllgor yn ymwneud ag unrhyw un o'r materion uchod.

Gall aelodau pwyllgorau ac is-bwyllgorau fod yn gymwys i ofyn iddynt wneud cais am wiriad DBS lefel fanylach yn y gweithlu **oedolion** os:

- mae'r pwyllgor yn ymwneud ag unrhyw swyddogaethau gwasanaethau cymdeithasol sy'n ymwneud yn gyfan gwbl neu'n bennaf ag oedolion sy'n derbyn gwasanaeth iechyd neu ofal cymdeithasol o fewn ystyr Atodiad A neu ddarpariaeth benodol o fewn ystyr Atodiad B.

Atodiad A

Er mwyn i bwyllgor ddarparu swyddogaethau gwasanaeth cymdeithasol ar gyfer oedolion, rhaid i'r oedolion dderbyn un o'r gwasanaethau iechyd neu ofal cymdeithasol a restrir isod.

- a) llety preswyl a ddarperir ar gyfer oedolyn mewn cysylltiad ag unrhyw ofal neu nyrsio mae arno ei angen
- b) llety a ddarperir ar gyfer oedolyn sydd yn ddisgybl neu sydd wedi bod yn ddisgybl yn mynychu ysgol arbennig breswyl, os yw'r ysgol honno'n –
  - i. ysgol arbennig
  - ii. ysgol annibynnol sydd yng Nghymru
  - iii. ysgol annibynnol sy'n darparu lleoedd ar gyfer plant ag anghenion addysgol arbennig
  - iv. sefydliad o fewn yr adran addysg bellach sy'n darparu llety ar gyfer plant
  - v. Academi 16 i 19 sy'n darparu llety i blant
- c) tai gwarchod
- d) gofal o unrhyw fath neu gymorth a ddarperir i oedolyn oherwydd ei oedran, iechyd neu unrhyw anabledd sydd ganddo, a ddarperir i'r oedolyn yn y man lle mae, am y tro, yn byw, boed yn rheolaidd neu beidio
- e) unrhyw fath o ofal iechyd, gan gynnwys triniaeth, therapi neu ofal lliniarol o unrhyw fath
- f) cefnogaeth, cymorth neu gyngor at ddiben datblygu gallu oedolyn i fyw'n annibynnol mewn llety, neu gynnal ei allu i wneud hynny

- g) unrhyw wasanaeth a ddarperir yn benodol ar gyfer oedolion oherwydd eu hoedran, unrhyw anabledd, salwch corfforol neu feddyliol, ac eithrio gwasanaeth a ddarperir yn benodol ar gyfer oedolyn, ag un neu ragor o'r anableddau dilynol (oni bai fod gan yr unigolyn hwnnw anabledd arall) –
- i. dyslecsia
  - ii. dyscalcwlia
  - iii. dyspracsia
  - iv. Syndrom Irlen
  - v. Alecsia
  - vi. anhwylder prosesu clywedol
  - vii. dysgraffia
- h) unrhyw wasanaeth a ddarperir yn benodol i fam sy'n disgwyl neu nyrsio sy'n derbyn llety preswyl yn unol â threfniadau a wneir o dan adran 21 (1) (aa) o Ddeddf Cymorth Gwladol 1948 neu ofal yn unol â pharagraff 1 o Atodlen 20 i Ddeddf y Gwasanaeth Iechyd Gwladol 2006.

Cymerir y rhestr hon o Reoliadau Deddf yr Heddlu 1997 (Cofnodion Troseddol) 2002 - Rheoliad 5B Gweithio gydag oedolion, paragraff 9. Mae rhagor o fanylion ynghylch y ddeddfwriaeth sy'n ymwneud â'r swyddi i'w gweld yn y Canllaw i'r Gweithlu Oedolion ar y wefan DBS.

Atodiad B

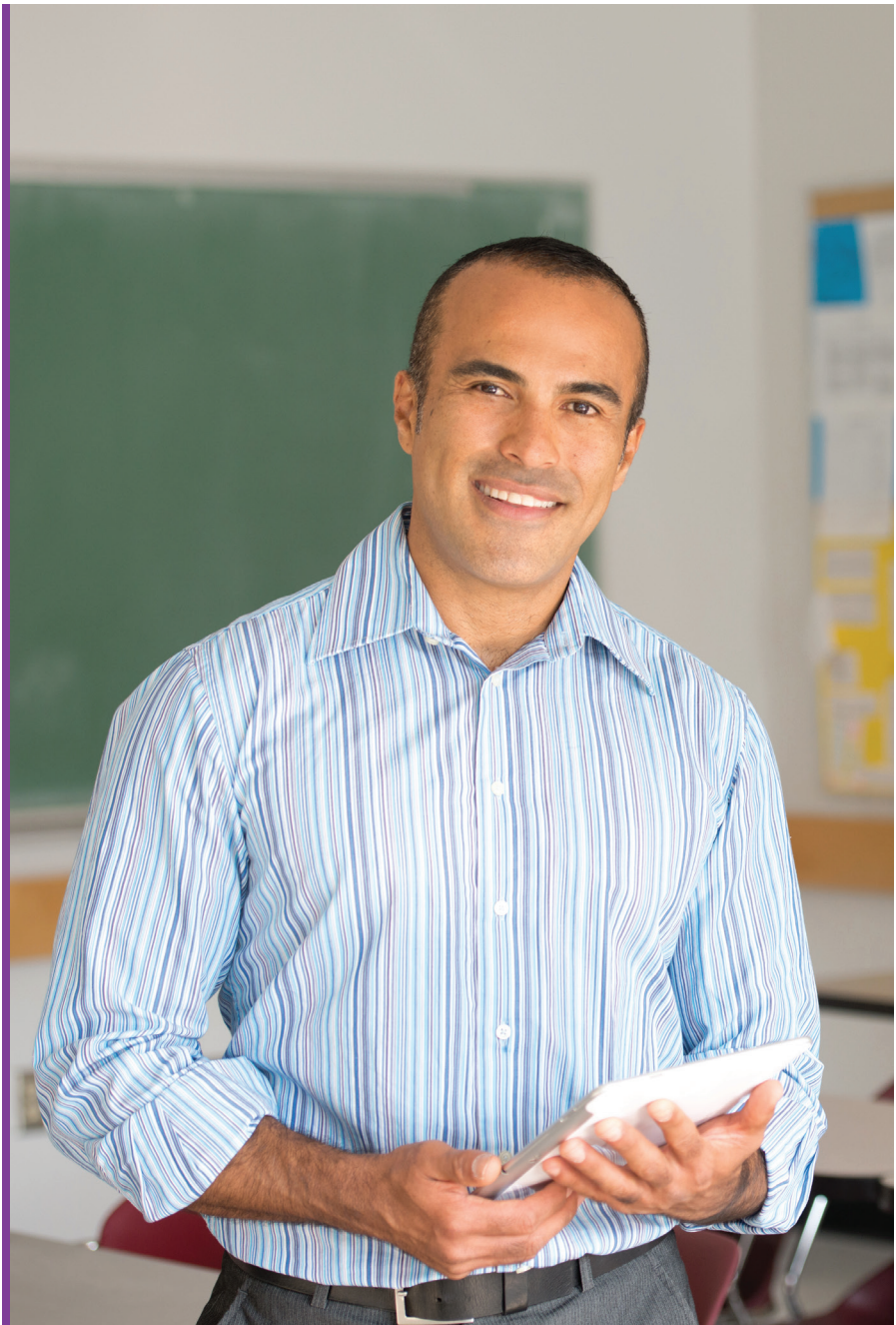
Er mwyn i bwyllgor ddarparu swyddogaethau gwasanaeth cymdeithasol ar gyfer oedolion, rhaid i'r oedolion dderbyn un o'r darpariaethau a restrir isod.

- a) cadw oedolyn yn gyfreithlon yn y ddalfa mewn carchar, canolfan remánd, sefydliad troseddwr ifanc neu ganolfan hyfforddi ddiogel neu ganolfan ymbresenoli
- b) cadw unigolyn dan gadwad sy'n cael ei gadw mewn canolfan symud neu gyfleuster dal tymor byr neu'n unol â threfniadau hebrwng a wnaed o dan adran 156 Deddf Mewnfudo a Lloches 1999
- c) goruchwylio oedolyn yn rhinwedd gorchymyn llys gan unigolyn sy'n arfer swyddogaethau at ddibenion Rhan 1 Deddf Cyfiawnder Troseddol a Gwasanaethau Llysoedd 2000
- d) goruchwylio oedolyn gan unigolyn sy'n gweithredu at y dibenion a grybwyllir yn adran 1 (1) y Ddeddf Rheoli Troseddwr 2007
- e) darparu cymorth i oedolyn ynghylch cynnal eu materion mewn sefyllfaoedd lle –
  - i. créir atwrneiaeth arhosol mewn cysylltiad â'r oedolyn yn unol ag adran 9 Deddf Galluedd Meddyliol 2005 neu gwneir cais o dan baragraff 4 o Atodlen 1 i'r Ddeddf honno ar gyfer cofrestru offeryn a fwriedir i greu atwrneiaeth arhosol mewn cysylltiad â'r oedolyn
  - ii. mae atwrneiaeth barhaus (o fewn ystyr Atodlen 4 i'r Ddeddf honno) mewn cysylltiad â'r oedolyn wedi'i chofrestru yn unol â'r Atodlen honno neu os gwneir cais o dan yr Atodlen honno ar gyfer cofrestru atwrneiaeth barhaus mewn cysylltiad â'r oedolyn

- iii. mae gorchymyn o dan adran 16 o'r Ddeddf honno wedi'i wneud gan y Llys Gwarchod mewn cysylltiad â gwneud penderfyniadau ar ran yr oedolyn, neu gwnaed cais am orchymyn o'r fath
  - iv. bydd eiriolwr gallu meddyliol annibynnol yn cael ei benodi neu mae wedi'i benodi mewn cysylltiad â'r oedolyn yn unol â threfniadau o dan adran 35 y Ddeddf honno
  - v. mae gwasanaethau eirioli annibynnol (o fewn ystyr adran 187 Deddf y Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Cymru) 2006) yn cael eu darparu mewn cysylltiad â'r oedolyn
  - vi. mae cynrychiolydd wedi cael bydd yn cael ei benodi i dderbyn taliadau ar ran yr oedolyn yn unol â rheoliadau a wneir o dan Ddeddf Gweinyddu Nawdd Cymdeithasol 1992
- f) gwneir taliadau i'r oedolyn neu i unigolyn arall ar ran yr oedolyn o dan drefniadau a wneir o dan adran 57 Deddf Iechyd a Gofal Cymdeithasol 2001
- g) gwneir taliadau i'r oedolyn neu i unigolyn arall ar ran yr oedolyn o dan adran 12A (1) neu o dan reoliadau a wneir o dan adran 12A (a) Deddf y Gwasanaeth Iechyd Gwladol 2006 neu o dan reoliadau a wneir o dan adran 12A (4) y Ddeddf honno

Cymerir y rhestr hon o Reoliadau Deddf yr Heddlu 1997 (Cofnodion Troseddol) 2002 - Rheoliad 5B Gweithio gydag oedolion, paragraff 10.

Rhagor o Wybodaeth

Gellir gweld rhagor o wybodaeth ynghylch cymhwysedd ar ein gwefan www.gov.uk/dbs.

Trwy glicio'r pennawd Cyfarwyddyd ynghylch Cymhwysedd, byddwch yn gallu cyrchu:

- Adnodd cymhwyseddy DBS a allai'ch helpu i gadarnhau a yw rôl yn gymwys ar gyfer unrhyw lefel o wiriad DBS.
- Canllawiau DBS i'r gweithlu
- Cyfarwyddyd yr Adran Addysg ynghylch gweithgaredd a reoleiddir gyda phlant
- Cyfarwyddyd yr Adran Iechyd ynghylch gweithgaredd a reoleiddir gydag oedolion
- Cyfarwyddyd statudol gan yr Adran Addysg ynghylch goruchwyliaeth

Mae'n bwysig sicrhau bod y gyfraith yn caniatáu i chi gyflwyno cais DBS. Rydych chi'n gyfrifol yn ôl y gyfraith am sicrhau eich bod yn gallu cyflwyno ceisiadau a dylech fod yn ymwybodol o'r ddeddfwriaeth sy'n cefnogi pob cais rhag ofn bod arnom angen cadarnhad ychwanegol.

Disclosure & Barring Service

Contact

General enquiries: customerservices@dbb.gsi.gov.uk

Corporate relations: communications@dbb.gsi.gov.uk

Telephone: 03000 200 190

Welsh Language: 0300 200 191

Minicom: 03000 200 192

International: +44 151 676 9390

Website: www.gov.uk/dbb